

СПИСОК ЦИТИРОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Злотников, Р.В. Империя. – М.: АРМАДА: Издательство «Альфа-книга», 2006. – 799 с.: ил.
2. Все монархии мира // Все монархии мира [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.allmonarchs.net>. – Дата доступа: 26.04.2012.
3. Индекс демократии // Центр гуманитарных технологий [Информационный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/state/2011/12/19/3768>. – Дата доступа: 26.04.2012.
4. Рейтинг стран мира по уровню образования // Центр гуманитарных технологий [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/education-index/education-index-info>. – Дата доступа: 26.04.2012.
5. Рейтинг стран мира по уровню жизни // International Consulting Agency [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.go-worldwide.ru/rating.html>. – Дата доступа: 26.04.2012.

УДК 882.6.09

Ярмович М.С.

Навуковы кіраўнік: к.ф.н. Борсук Н.М.

ПРАБЛЕМА ДУХОУНАГА САМАВЫЗНАЧЭННЯ Ё РАМАНЕ В. КОЎТУН “ПАКЛІКАНЫЯ”

Мэтай працы з’яўляецца зварот да асэнсавання канцэпцыі В. Коўтун, згодна якой духоўна багатая асоба – гэта чалавек, які кіруецца ў жыцці хрысціянскімі прынцыпамі: “не забі”, “не супраціўся злу” і этычнымі нормамі. Любоў, міласэрнасць, усёдаравальнасць, паводле пісьменніцы, – стваральныя сілы: Нічога не ўзрастае на зямлі гэтай без любві. Аўтарская канцэпцыя годна матэрыялізуецца ў вобразе галоўнай гераіні рамана “Пакліканья” Еўфрасінні Полацкай.

Полацкая ігумення напрыканцы свайго жыцця здзяйсняе падарожжа на святую зямлю Галілеі. Яна ўважліва ўглядаецца ў “пачварныя валы і нізкія ўсклочаныя хмары, нібыта намагалася ў смяротнай кудасе разгледзець і разгадаць тое спрадвечнае, да чаго яна гэтак адчайна і доўга, праз усё сваё жыццё, спяшалася” [1, с. 20]. Перш чым пакінуць зямны свет, Еўфрасінні вельмі хацелася дакрануцца да часоў маладосці, калі яна вясёлая, бяспечная бегала па яркай раскошы пругкай травы, слухала спевы птушак, неспакойную раку; калі разам з друпімі вучнямі Данілы паклялася не пакідаць адно аднаго “ні ў агне, ні ў вадзе...”; калі яе збіраліся выдаць замуж за смаляніна Дабраслава... Па гэтай прычыне яна і просіць дазволу ва Усявышняга, як кажа пісьменніца, “пусціць кола памяці праз жыццёвы круг, бо ўжо гатова сэрца маё” [1, с. 19].

Як бачна, святую Еўфрасінню моцна трымала ў палоне зямное жыццё, хаця яна ўпарта на працягу жыцця ў манастыры, мэтанакіравана адмаўлялася ад усіх радасцей зямных. “Слава зямная, – піша В. Коўтун, – прах і попел. Знікае, як падманная пара. І горш павуціння аблытае людзей. Слабасці плоці часам мацней за сілу духу” [1, с. 227]. Пасля наведвання галілейскага шпітэля, пачуўшы словы паланянкі: “Я ... адтуль, скуль і ты” [1, с. 215], Еўфрасінні захацелася падсумаваць зробленае для людзей за доўгае і няпростае жыццё, бо ў гэтую хвіліну з абвостранай сілай яна адчула кроўную павязь з далёкай Полаччынай.

Кампазіцыйная будова твора, якая ўключае ў сябе сны, трызненні, мрой герояў, спалучэнне рэальнага і містычнага, адыгрывае важную ролю ў набліжэнні да разумення праблемы духоўнага самавызначэння асобы. Невыпадкова В. Коўтун пачынае свой раман з апісання шляху ў Іерусалім. Прыём алітэрацыі “Шах... Шах ... Шах...” дамапамае душою адчуць сутнасць гэтага шляху – “гэта пакутны ачышчальна-спавядальны шлях” [2, с. 190]. Аб гэтым вядзе размову Валянціна Міхайлаўна ў сваім каментарыі да кінарамана “Спасама пакліканья”: “Менавіта гэтае камертонавае шаханне гарачай галілейскай прасторы, сімвалізуючы няўпыйны рух чалавека праз пустыню жыцця да Госпада, стала суправаджаць палачан праз усю іх доўгую; перапоўненую перашкодамі, дарогу” [2, с. 190].

Шлях духоўнага сталення для Еўфрасінні пачаўся з кнігі: “Кніжкі, як сонейка ўдзень. Як месяц уначы... Кніжкі – гэта Гасподзь, які ёсць – Слова” [1, с. 32]. Потым была вучоба ў пісца Данілы, дзе Прадслава вывучала розныя мовы, у тым ліку і грэцкую. З павагай ставілася яна да людзей, асабліва да моцных духам, якія “прыняўшы моц мужчынскаю, адсеклі ад сабе грахі і сподычы зямныя мечам”, якія “не з жалеза, а з моцнага духу. І імёны іх напісаны на нябёсах”. Яна хацела быць падобнай да тых чатырох жанчын, якіх убачыла на мініяцюры манаха з Рыма. Найбольш яе вабіў вобраз святой Еўфрасінні Александрыйскай. Сама пісьменніца прызнаецца: штуршком да напісання рамана-жыцця было начное аб’яўленне ёй самой Еўфрасінні Полацкай. У тую ж ноч яна напісала і першыя старонкі твора. Потым была праца ў бібліятэках. Святар Свята-Петрапаўлаўскага сабора, іерэй Юрый Залоск пасля прачытання рамана-жыцця выказаў наступнае меркаванне: “... узяты чыста ў мастацкім плане, раман, як падаецца, схоплівае істотную праўду ў гісторыі святасці, а менавіта “супраціўленне матэрыялу” чалавечага, моманты барацьбы і выбару, адступніцтва і навяртання. Навяртання да веры” [1, с. 7].

У дванаццацігадовым узросце дзяўчына пакінула дом бацькі, прыняла манаскі пострыг. Яна перапісвала кнігі, будавала школы, вучыла дзяцей, дапамагала абяздоленым.

Усімі яе ўчынкамі кіравала любоў да чалавека і ўсёдаравальнасць. Прыгадаем старонкі рамана, дзе ўгадваецца, як Еўфрасіння спускаецца ў вязніцу са свяшчэнным пісаннем да самых жорсткіх забойцаў і рабаўнікоў. Яна вызваляе ад нячыстай сілы палонніцу Алму, ратуе, здавалася б, ад невылечнай хваробы менскую князёўну Вольгу.

Адчуванне ўласнай сілы прыходзіла да Еўфрасінні паступова. Першую маральную перамогу яна атрымала пры пахаванні ахвяраў чумы ў размове з вешчуном Вікулаю і смердамі. Безумоўна, чума мае не толькі канкрэтнае, але і сімвалічнае значэнне. “Іншая чума, цемра чалавечая паўсюль распаўзлася. І яна горшая за хваробу цялесную” [1, с. 189]. Пасля пахавання маладзенькага бельчыцкага святара Еўфрасіння адчула сілу, “уладную над мыслямі чалавечымі” [1, с. 71]. Ігумення не магла паверыць таму, што убачыла: “У доўгіх, што даставалі да жоўтага жвіру, скрываўленых рызах, з нізка апушчанаю на грудзі галавою і расхінутымі ў бакі рукамі да новага крыжа быў прывязаны святар з ядлоўцавым вянком над ілбом. На смяротна сцінелыя шчокі збягалі цёмныя, ужо засохлыя за ноч шарочкі крыві” [1, с. 70]. У яе хапіла моцы не прамовіць ні слова папроку, Еўфрасіння разгарнула Евангелле і пачала чытаць. Людзі сталі падступаць бліжэй. Злучаныя агульным адчуваннем страшнай віны, яны не адчувалі ні голаду, ні сцюдзёнага дыхання набрынялай паводкаю ракі.

Шляхам ігуменні да Бога час ад часу кіруе Анёл, які з’яўляецца да яе ў трызненнях. Менавіта той Анёл, якога Еўфрасіння бачыла падчас пострыгу, уласна загадаў ёй пабудаваць манастыр: “Ідзі ў сяльцо. Сястра. І збудуй там дом Уладара нашага. І зрабі прытулак для абранніц Яго! І будзь ім сэрцам, розумам. І ўціхамірвай люд свой, і не дай кроплям крыві ракою стаць. І наступі на галаву злога раба і процістой дзёрзкасці яго акаянай!” [1, с. 70].

Духоўнае самавызначэнне і сталенне Еўфрасінні праходзіла ў няпросты суровы час. Дванаццатае стагоддзе пачыналася “трывожна і неміласэрна” [1, с. 17]: крывавае барацьба паміж Полацкам, Ноўгарадам і Кіевам за вярхоўную княжую ўладу; канфлікт веравызнанняў: хрысціянства і язычніцтва; набегі хана Баняка; чума, якая знішчыла не адно жыццё. На пачатку новага тысячагоддзя, у мітуслівы, тэхнакратычны час, мы абвострана адчуваем, як паглыбляецца працэс разбурэння грамадска-сацыяльнага жыцця, які ў сваю чаргу не спрыяе развіццю асобы. Вось чаму раман Валянціны Коўтун “Пакліканьня” набывае асаблівую актуальнасць для сучаснага чытача.

Заслуга письменниці, на мой погляд, у сцверджанні веры ў чалавека, вызначэнні маральна-этычных арыенціраў, што, безумоўна, будуць спрыяць духоўнаму сталенню чалавека, у далучэнні чытача да разумення, што Боскі пачатак – не па-за чалавекам, а ўнутры чалавека: “Сказана: прыйдзі да сябе і прыйдзеш да Айца нябеснага” [1, с. 121].

СПІС ЦЫТАВАНЫХ КРЫНІЦ

1. Коўтун, В. Пакліканьня: раман-жыццё / В. Коўтун. – Мн.: Маст. літ., 2007. – 247 с.
2. Локун, В. Пакліканьня і абраньня (узьходжанне письменніцы). – Польша. – 2008. – № 2. – С. 185–191.

УДК 378.016-057.875

Ярутич Ю.О.

Научный руководитель: ст. преподаватель Будник Д.В.

МОТИВАЦИЯ СТУДЕНТОВ К ОБУЧЕНИЮ

Учебная деятельность для студента становится средством реализации жизненных планов. В организации современного учебного процесса большую роль играет мотивация студентов. Человек, поступивший в высшее учебное заведение, имеет всегда свои мотивы. Мотивации студентов очень долгое время не уделяли должного внимания, и она является одной из самых сложных педагогических проблем настоящего.

В XXI веке, веке информационных технологий, огромное количество информации предоставляется такими источниками, как медиа, интернет, социальные сети. В таких условиях очень сложно мотивировать студентов к обучению, систематической работе, мотивации искать новую информацию и эффективно использовать её в процессе обучения и жизни.

Мотивация обучения – это общее название для процессов, методов, средств побуждения учащихся к продуктивной познавательной деятельности, к активному освоению учебного курса [2, с.14]. Как и любой другой вид деятельности, мотивация к обучению определяется рядом факторов, таких как учебная программа, образовательное учреждение, особенностями учащихся и педагогов и т.д. Мотивация является основным средством, которое повышает уровень интереса студента к обучению. Недостаточно мотивированный студент не способен ни к развитию себя, ни к развитию науки в целом. Мотивация делает поведение человека целенаправленным.

Многие преподаватели считают, что учебная мотивация студентов зависит исключительно от их собственных волевых качеств и стремления к получению знаний. Это в корне неверно! И в своей работе я исследовала то, как на самом деле можно повысить мотивацию студентов.

Существует различное множество способов мотивации и главные из них [4; с. 175]:

1. Нормативная мотивация – основана на убеждении, внушении, психологическом «заражении», обращаясь к личным интересам и потребностям.
2. Принудительная мотивация, основывающаяся на использовании власти и угрозе ухудшения удовлетворения потребностей работника в случае невыполнения им соответствующих требований. В данном случае студент, скорее всего, сделает задание, но выплнит его без особого энтузиазма, скорее для галочки.
3. Стимулирование – воздействие происходит не на саму личность студента, а на внешние обстоятельства с помощью благ – стимулов, побуждающих работника к определенному поведению, т.е. оценок.

Одна из сложностей в процессе обучения состоит в утрате студентом мотивации к продолжению обучения. Потеря мотивации может привести к серьёзным последствиям,